

תצפית גידול מלון בחממה, בקרקע ובמצע מנותק בתנאי כיכר-סדום, 1988/89

רפי דיין, יורם צביאלי, עמי מדואל - מו"פ ערבה.
יונה חן, אריאן גוטסמן, יוסי ענבר - הפקולטה לחקלאות.
שלמה קרמר, אורנה אוקו - שה"מ - לשכת הדרכה נגב.

תקציר

גידול מלונים באזור כיכר סדום מהווה למעשה מקור פרנסה עיקרי למגדלים ביישובים עין-תמר ונאות הכיכר.

אגרוטכניקת הגידול המקובלת בכיכר היא בגידול בשטח פתוח בעונת הסתיו ובשטח עם כיסוי פלסטיק (פוליאתילן דק במנהרות נמוכות) בעונת האביב. בשלוש השנים האחרונות החלו מגדלי המלונים בכיכר לגדל מלונים במנהרות עבירות. היקף הגידול במנהרות עבירות נאמד בכ - 30 דונם מתוך כ - 800 דונם גידול מלונים בעונת האביב. רצון המגדלים להרחיב את היקף הגידול בבתי צמיחה קיים, אך מרביתם נמנעים מלבצע השקעות מחשש שהיבולים שיתקבלו לא יהיו ברמה מספיקה אשר תצדיק את ההשקעה.

במטרה להעמיק את הידע ולהרחיב את היקף ענף החממות שיתבסס על יבול מלונים גבוה, בכיר ואיכותי, הוחלט על ביצוע תצפית זו - גידול מלונים בחממה בהיקף חצי מסחרי (מתכונת "משק מודל") בקרקע ובמצע מנותק, בכדי לתת תשובה לבעיות מחלות שוכנות קרקע, בעיות עשבים, נמטודות, חיטוי הקרקע בכימיקלים ומי תהום הגבוהים.

תוצאות התצפיות מראות כי גידול מלונים בחממה - בקרקע ובמצע מנותק בתנאי כיכר סדום, אפשרי בהחלט ומתאים לאזור. הושגו יבולים ואחוזי ייצוא גבוהים לעין ערוך מהמקובל בגידול בשטח פתוח ומאפשרים קבלת הכנסה גבוהה ליחידת שטח.

הצלחת הגידול במצעים המנותקים מציגה פתרונות מעשיים לבעיות מחלות שוכנות קרקע. עשבים ונמטודות ללא צורך בחיטוי קרקע וכן לבעיות מי התהום הגבוהים. בדרך זו נפתחת למעשה דרך לעידן חדש בחקלאות כיכר סדום. על סמך תצפית זו ניתן לתכנן ולבצע משקי מודל להרחיב את היקף גידול המלון בחממה באזור כיכר סדום, זאת לצד מחקרים ונושאים נוספים שיש לבחון כגון הקדמת מועד הזריעה על מנת להקדים בקטיף ולהאריך את משך הניבה, אשר עשוי לתרום להגדלת היבול. בנוסף, יש לבחון בחינה יסודית את הגידול במצע מנותק על מנת להעמיק את הידע בשיטת גידול זו: משטרי השקייה ודישון, מצעים שונים ושימוש חוזר במצע מנותק למטרת חסכון בעלויות.

המחברים מודים לציקי מכפר גליקסון על אספקת החומרים למצע המנותק, לבת שבע וג'ורא מתחנת הנסיונות על עזרתם הרבה בעבודת השטח.